

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název projektu: **Podpora pregraduálního vzdělávání budoucích učitelů na UK**
Registrační číslo: **CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016093**

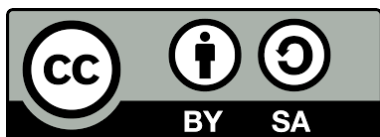
Sylabus předmětu Školní hodnocení

Cílová skupina:

studenti Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy a střední školy – pedagogika

Časová dotace: 0/1 (1 hodiny týdně)

Autor/ka: Mgr. Kateřina Novotná, Ph.D.

Licence: CC BY 4.0

Toto dílo je dostupné pod licencí Creative Commons BY 4.0 International. Licenční podmínky jsou dostupné na adrese <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>. Při zachování těchto podmínek, tedy především uvedení původu díla, jste oprávněni dílo šířit, upravovat, a to i komerčně.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název projektu: **Podpora pregraduálního vzdělávání budoucích učitelů na UK**
Registrační číslo: **CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016093**

METODICKÝ KOMENTÁŘ - OBECNÝ , dílčí komentáře přímo v textu - psány kurzívou

Doporučené způsoby motivace cílové skupiny:

- aktuální poznatky (zásada vědeckosti), práce se stereotypy, propojování témat se zkušenostmi studentů – z jejich role z pozice žáků, studentů, event. i rodičů;
- využitelnost znalostí a dovedností v praxi (uplatnění zásady propojení teorie a praxe);
- uplatnění zásady názornosti, uvědomělosti a aktivity;
- praktické ukázky postupů hodnocení;
- využití online platform a aplikací k hodnocení žáků;
- reflexe prací studentů na závěrečném semináři – motivace, zvýšení kvality prací.

Doporučené metody a formy práce:

- **organizační formy:**
 - skupinová a kooperativní výuka,
 - frontální/hromadná výuka,
 - diferencovaná výuka;
- **metody výuky:**
 - induktivní výuka,
 - metoda problémového výkladu,
 - metody názorně demonstrační,
 - využití učební úloh ve výuce,
 - diskuze,
 - participativní metody.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název projektu: **Podpora pregraduálního vzdělávání budoucích učitelů na UK**
Registrační číslo: **CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016093**

Pomůcky:

- dataprojektor,
- pracovní listy – ke vztahové normě, typům a formám hodnocení, sebehodnocení, kritériím hodnocení,
- aplikace Padlet,
- aplikace Socrative,
- aplikace Kahoot,
- aplikace Mentimeter,
- kartičky ABCD,
- kartičky formativního hodnocení Franklin Covey,
- propisky modrá, černá, zelená (tříbarevný test),
- propustky/exitky na konci hodiny.

Doporučení pro pedagoga:

- aktivní zapojení studentů do výuky, diskuze, kladení otázek, práce s klíčovými otázkami,
- využití aktivizačních metod výuky včetně online platform a aplikací,
- používání technik zjišťování aktuálního stavu porozumění žáků (např. technika ABCD, špachtličky/losovátka, mazací tabulky),
- používání reflektivních propustek/exitek na konci každého setkání a podle podnětů upravit následující výuku,
- využití kartiček formativní hodnocení (Franklin Covey),
- sdílení prací studentů v menších skupinách.

Možná rizika a úskalí realizace činností s cílovou skupinou, jak je eliminovat:

- nízká časová dotace na kontaktní výuku – lze částečně nahradit samostudiem studentů dle povinné literatury (viz sylabus, e-book Hodnocení pro učení – Future Books);
- kritérium docházky a nepřítomnost studentů na výuce (nemocnost, zahraniční výjezd) – lze nahradit smysluplnými dílčími úkoly; podpora online – kurz LMS Moodle; individuální konzultace.

Detail

Školní hodnocení - OKNQ2Z113B

Anglický název: School assessment

Zajišťuje: Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání (41-UVRV)

Fakulta: Pedagogická fakulta

Platnost: od 2019

Semestr: letní

E-Kredity: 3

Způsob provedení zkoušky: letní s.:

Rozsah, examinace: letní s.:0/0 [hodiny/týden]

Rozsah za akademický rok: 12 [hodiny]

Počet míst: neurčen / neurčen (15) ?

Minimální obsazenost: neomezen

Virtuální mobilita / počet míst: ne

Stav předmětu: vyučován

Jazyk výuky: čeština

Způsob výuky: kombinovaný

Poznámka: předmět je možno zapsat mimo plán
povolen pro zápis po webu
při zápisu přednost, je-li ve stud. plánu

Garant: PhDr. Karel Starý, Ph.D.

PhDr. Veronika Laufková, Ph.D.

Vyučující: Mgr. Kateřina Novotná, Ph.D.

Kde je předmět použit

Výsledky anket

Zapsaní studenti

Rozvrh LS

Nástěnka

EVROPSKÁ UNIE

Evropské strukturální a investiční fondy

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Anotace - čeština ▼

Poslední úprava: PhDr. Veronika Laufková, Ph.D. (22.01.2019)

Výrazně se proměňující společenský kontext, civilizační a kulturní faktory kladou nové požadavky na pojetí a kvalitu vzdělávání. Jsou formulována nová očekávání směrem ke škole, jejím rolím a funkcím, cílům, obsahu i strategiím výuky, a k práci klíčových aktérů školního vzdělávání. Tyto změny si vyžádaly nové přístupy rovněž ve způsobech hodnocení. Začalo být preferováno kvalitativní, formativní, zpětnovazební, individualizované a diagnostické hodnocení a pozitivní přístup k chybě žáka. Na tyto změny bude reagovat také náplň kurzu. Předmět zorientuje studenty v aktuálních zahraničních i domácích trendech hodnocení žáků, ve srovnávacím kontextu poukáže na hlavní cesty rozvoje školního hodnocení, zejména v oblasti formativního hodnocení, a na možnosti jejich využití při zvyšování kvality vlastní výuky. Teoretický rámec bude doplněn o konkrétní náměty, jak teoretické poznatky převést do každodenní praxe. Propojení teorie s praxí pomocí příkladů získaných rámci výzkumu na českých školách má za cíl inspirovat studenty v jejich každodenní pedagogické činnosti, podnítit jejich zájem o učitelskou profesi a přispět ke zkvalitnění výuky.

Cíl předmětu

Poslední úprava: PhDr. Veronika Laufková, Ph.D. (22.01.2019)

Cílem předmětu je zvýšit informovanost studentů o způsobech hodnocení v současné české škole a motivovat je k používání široké škály metod hodnocení podporujících kvalitu výuky.

Literatura

Poslední úprava: PhDr. Veronika Laufková, Ph.D. (22.01.2019)

William, D., Leahyová, S. *Zavádění formativního hodnocení. Praktické techniky pro základní a střední školy*. EDULAB.

Starý, K., Laufková, V. a kol. (2016). *Formativní hodnocení ve výuce*. Praha: Portál.

Hansen Čechová, B. (2009). *Nápady pro rozvoj a hodnocení klíčových kompetencí žáků*. Praha: Portál.

Kolář, Z., & Šikulová, R. (2009). *Hodnocení žáků*. Praha: Grada.

Košťálová, H., Miková, Š., & Stang, J. (2008). *Školní hodnocení žáků a studentů se zaměřením na slovní hodnocení*. Praha: Portál.

Košťálová, H., & Straková, J. (2008). *Hodnocení. Důvěra, dialog, růst*. Praha: SKAV.

Kratochvílová, J. (2011). *Systém hodnocení a sebehodnocení žáků*. Brno: MSD.

Slavík, J. (1999). Hodnocení v současné škole. Praha: Portál.

Stará, J. (Ed.) (2006) Slovní hodnocení na 1. stupni ZŠ. Praha: Raabe.

Andrášová, H. (Ed.) (2006) Slovní hodnocení na 2. stupni ZŠ. Praha: Raabe.

Looney, J. W. (2009). Assessment and Innovation in Education. OECD Education Working Papers. Dostupné z <http://dx.doi.org/10.1787/222814543073>

Lukášová, H. (Ed.). (2012). Proměny pojetí vzdělávání a školního hodnocení.. Praha: Asociace waldorfských škol.

Wiliam, D. (2011). Embedded formative assessment. Bloomington: Solution Tree Press.

Syllabus

Poslední úprava: Kateřina Esserová, DiS. (06.03.2022)

1. Školní hodnocení žáků a koncepce vzdělávání
2. Funkce školního hodnocení
3. Sumativní a formativní hodnocení
4. Metody formativního hodnocení ve výuce (výukové cíle, kritéria hodnocení, zpětná vazba – popisná zpětná vazba, práce s chybou, dotazování vedoucí k formativnímu hodnocení)
5. Autonomní hodnocení
6. Aktuální trendy v hodnocení žáků a doporučení pro praxi

Syllabus byl inovován v rámci projektu "Podpora pregraduálního vzdělávání budoucích učitelů na UK", registrační číslo: CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016093. Kurz je součástí vzdělávacího modulu pro rozvoj kompetencí studentů v oblasti evaluace a autoevaluace.

Podmínky zakončení předmětu -

čeština ▼

Poslední úprava: Mgr. Kateřina Novotná, Ph.D. (09.02.2021)

Reflexe dosud používaných praktických postupů školního hodnocení v kontextu aktuálních trendů a potřeb žáků - na semináři

Návrh na inovaci svých dosavadních postupů hodnocení, jejich využití ve své praxi a reflexe (akční výzkum) - na semináři

Reflexe použitých postupů na posledním semináři, bližší informace na semináři

Oficiální dokumentace **Technická podpora na fakultě – HELPDESK SIS**

Univerzita Karlova | Pedagogická fakulta

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název projektu: **Podpora pregraduálního vzdělávání budoucích učitelů na UK**
Registrační číslo: **CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016093**

Školní hodnocení

Mgr. Kateřina Novotná, Ph.D., podle materiálů Veroniky Laufkové, autorsky upraveno dle potřeb semináře
Pedagogická fakulta UK

15. února 2021

Klíčová otázka

Jaký je vztah formativního hodnocení a školního hodnocení a jaké jsou principy formativního hodnocení?

Metodický komentář: otázku zapíšeme na tabuli (v učebně/online platformě/v prezentaci), aby ji měli studenti na očích. Vracíme se k ní postupně v průběhu seminářů a doplňujeme odpovědi, se kterými studenti přicházejí.
O této otázce diskutují studenti ve dvojicích v rámci evokace a na poslední hodině daného předmětu ve fázi reflexe.

Školní hodnocení

prezentace s metodickými komentáři využitelná pro realizaci výuky

Metodický komentář: následují informace o tématech školního hodnocení, které jsou zpracovány jako slajdy v prezentaci, aby podle nich bylo možné realizovat výuku. Vyučující prezentaci doplňuje svými odbornými komentáři k danému tématu, aktualizuje informace dle nejnovějších vědeckých poznatků.

Hodnocení je dovednost intelektuálně vysoce náročná, která umožňuje člověku na základě subjektivního přístupu rozlišovat v okolním světě jevy důležité od nedůležitých a mezi důležitými jevy dobré od špatných.

Hodnocení patří neoddělitelně k **hodnotám**, souvisí s jejich uvědomováním, objevováním, vyzdvihováním, potvrzováním nebo zpochybňováním a kritizováním.

Metodický komentář: výklad učitele, diskuze se studenty o hodnotách

Definice školního hodnocení

Školní hodnocení zahrnuje všechny hodnotící procesy (záměrné i bezděčné; učitelů i žáků), které jsou součástí vyučování i učení a jejichž hlavním cílem je zvyšovat efektivitu vyučování, zlepšovat průběh žákova učení a vést žáky k lepšímu porozumění jejich učebním činnostem.

Metodický komentář: výklad učitele, diskuze se studenty

Formy hodnocení

1. Verbální – ústní / písemné

Dokázal jsi velmi výstižně popsat charakter postavy.

2. Nonverbální – gesta, mimika, pohyb

3. Číselné – klasifikační stupnice, body, procenta

1, 2, 3; 15 b./20 b.; 70 %, ...

4. Grafické – obrázky, grafy, symboly, barvy

Bezděčné x záměrné

Metodický komentář: výklad učitele, diskuze se studenty o formách hodnocení, se kterými mají nejvíce zkušenosti a o jaké zkušenosti se jedná (diskuze v menších skupinách a následné sdílení v celé skupině)

Formy hodnocení dle Školského zákona

1. Klasifikace

Metodický komentář: výklad učitele, studentům dáme hlasovat, s jakou formou mají oni zkušenost.

2. Slovní hodnocení

Je možné diskutovat výhody a nevýhody všech forem; lze využít T-graf či jiný vývojový diagram pro vizualizaci výhod, nevýhod těchto forem hodnocení

3. Kombinace klasifikace a slovního hodnocení

Typy školního hodnocení

Typy školního hodnocení

- Z hlediska vztahové normy
- Autonomní x heteronomní
- Dle procesu učení

Metodický komentář: výklad učitele, vycházíme z nejaktuálnějších výzkumných poznatků

Typy školního hodnocení z hlediska vztahové normy

a) Normativní hodnocení – výkon žáka porovnáváme s ostatními žáky ve třídě; měříme **relativní výkon** vzhledem k normě pro danou skupinu (norma od normálního rozdělení pravděpodobnosti dle Gaussovy křivky)

b) Kriteriační hodnocení – hodnotíme výkon žáka ve vztahu k zvolenému kritériu nebo sadě kritérií; měříme **absolutní výkon** vzhledem ke splnění stanovených cílů

c) Hodnocení dle individuální vztahové normy – posuzujeme práci žáka vzhledem k jeho předešlému výkonu

Metodický komentář: Výklad učitele doplněn praktickými příklady

Heteronomní versus autonomní hodnocení

- **Heteronomní hodnocení** – pedagogický nástroj učitele – učitelé rozhodují o správné odpovědi, o dobře či špatně zpracovaném úkolu, o chybě a její povaze...
- **Autonomní hodnocení** – cílem žákova učení – hodnocení svěřené do rukou žáků; žák ho používá a zvládá, rozumí mu, dokáže ho vysvětlovat a obhajovat.

***Metodický komentář:** Výklad učitele doplněn praktickými příklady - vycházíme zde z pojetí doc. J. Slavíka.*

*„Když kuchař ochutnává
polévku, jedná se o formativní
hodnocení, když host
ochutnává polévku, jedná
se o hodnocení sumativní.“*

Stake (2002, in Hattie, 2003)

Metodický komentář: Studentům promítneme tento citát a necháme je na jeho základě definovat rozdíl mezi formativním a sumativním hodnocením. Využijeme metodu think - pair - share, tj. nejprve každý student sám přemýšlí (event. si svou myšlenku zapíše). Následně necháme studenty sdílet své názory ve dvojicích. Využijeme špachtličky/losovátka; vylosujeme jednoho ze studentů, který představí jeho pojetí formativního a sumativního hodnocení na základě tohoto citátu. Následně se může zapojit kdokoliv další.

Typy školního hodnocení z hlediska procesu učení

- **Sumativní (závěrečné):** zaměřuje se na **výsledky** (popř. produkty), zjišťuje konečný stav (např. známka na vysvědčení) a nese informaci jak pro žáka, tak pro jeho rodiče, pro učitele, pro vyšší vzdělávací stupeň, pro potenciálního zaměstnavatele atd.
- **Formativní (průběžné):** zaměřuje se na **proces** a hlavním účelem je zpětná vazba pro žáka (i pro učitele o tom, kde je žák na cestě k cíli) a pozitivní formování jeho schopností. Poskytuje žákovi informaci v průběhu procesu učení, kdy se jeho výkon dá ještě zlepšit, slouží k jeho seberozvoji.

Metodický komentář: výklad učitele

Trendy v současném pojetí školního hodnocení

Současné trendy v pojetí hodnocení

- Hodnocení probíhá **permanentně v průběhu učení** (nesoustředíme se jen na výsledky, ale zejména **na proces učení**);
- hodnocení **intervenuje**, tj. hledá příčiny, vysvětluje, naznačuje řešení;
- **chyba je chápána jako pozitivní jev v procesu učení**, je vnímána jako prostředek k objevení psychických procesů žáka;
- **žák je vtažen do procesu učení i hodnocení**;
- **komplexně posuzujeme celkovou osobnost žáka** (postoje, hodnoty, dovednosti, úroveň myšlení, tvořivost, samostatnost, mravní a volní vlastnosti a další);
- snaha dosáhnout **maxima v rozvoji každého žáka** vzhledem k jeho individuálním možnostem;
- využití ICT v hodnocení.

Metodický komentář: výklad učitele

Jak formativní hodnocení vzniklo

- Hodnocení: hlavní politický nástroj pro zlepšování vzdělávání – skrze porovnávání škol se standardy a celonárodními testy (Shavelson, 2008).
- Celonárodní testy očekávání nenaplnily: validita, žebříčky škol, deformují realizované kurikulum (Looney, 2011).
- Z analýzy dopadů plošného testování vyplynulo, že je třeba se zaměřit na **proces vyučování a učení**. Právě z tohoto podhoubí vyrostla potřeba nového hodnocení, formativního.

Metodický komentář: výklad učitele o genezi formativního hodnocení

Hodnocení učení
(Assessment
of Learning)

- Testy, písemky, vysvědčení; sumativní hodnocení
- **Klíčový hodnotitel: učitel**

Hodnocení *pro* učení
(Assessment
for Learning)

- **Cíle, kritéria a informativní zpětná vazba**
- Učitel žákům poskytuje konstruktivní zpětnou vazbu a dává jim rady, jak se zlepšit.
- **Klíčový hodnotitel: učitel**

**Metodický
komentář:**
výklad učitele

Hodnocení *jako* učení /
Učení se hodnocením
(Assessment
as Learning)

- Sebehodnocení a vrstevnické hodnocení
- **Aktivní role žáka v procesu učení i hodnocení**
- **Klíčový hodnotitel: žák**

Formativní hodnocení

Když se řekne formativní hodnocení

Metodický komentář: využití techniky think - pair - share

Význam pojmu formativní

- *Formo*: formovat, utvářet, dávat tvar
- *Formativní*: utvářející či vytvářející
- *Formativní hodnocení*: takové hodnocení, které formuje, utváří a rozvíjí podobu žákova učení

Metodický komentář: výklad učitele

Formativní hodnocení

Nástroj pedagogické komunikace, způsob myšlení a přístup k výuce, který usiluje o dosažení co nejlepších výsledků u každého žáka.

Metodický komentář:
výklad učitele

Metodický komentář:
výklad učitele

Učitel získává informace, důkazy o tom, že a jak se žáci učí,
a získané informace reflektuje a dál plánuje a upravuje výuku.

Principy formativního hodnocení

PRINCIPY FORMATIVNÍHO HODNOCENÍ

Metodický komentář: výklad učitele, využijeme paralelu se ztrátou třídy v lese směrem na nádraží: viz publikace Školní hodnocení žáků a studentů: se zaměřením na slovní hodnocení.

Kam směřuji?

Kde se právě nacházím?

Jak se dostanu k cíli?

Výchovně vzdělávací cíle a kritéria

Hledání důkazů o učení

Zpětná vazba

Metodický komentář: výklad učitele o tomto pojetí školního hodnocení, které začíná u stanovování cílů a kritérií, přes důkazy o (na)učení po poskytování zpětné vazby, jedná se o tzv. plánování pozpátku.

Formativní hodnocení lze naplňovat různými postupy.

Metodický komentář: studentům zadat tuto otázku a využít např. online aplikaci Mentimeter, forma úkolu: „slovní mrak“ nebo-li „word cloud“
Příklad výsledku této aktivity je na následujícím slajdu.

A word cloud of educational terms in various colors and sizes. The words are arranged in a cluster, with 'portfolio' being the largest and most central. Other prominent words include 'sebehodnocení', 'stanovování cílů', 'kritéria úspěchu', 'dotazování', and 'vrstevnické hodnocení'. Smaller words like 'vrstevnické učení', 'brainstorming', 'propustky', and 'diskuze ve třídě' are also visible. The colors range from green and yellow to blue and light green.

vrstevnické hodnocení
dotazování
sebehodnocení
vrstevnické učení
brainstorming
zpětná vazba
portfolio
propustky
stanovování cílů
kritéria úspěchu
diskuze ve třídě

Autorka obrázku: Kateřina Novotná, viz PrtSc z aplikace Mentimeter

Co je formativní hodnocení?

Každé hodnocení, které přináší **užitečnou informaci studentovi i vyučujícímu o aktuálním stavu vědomostí a dovedností studenta v procesu učení.**

Tyto informace musí studentovi sdělovat, **kde se právě nachází, ale také naznačovat to, co má dělat, aby se něčemu dalšímu naučil a dosáhl stanoveného cíle.**

Předpokladem je, že studenti **jsou aktivně zapojeni do procesu učení a hodnocení** (skrze sebehodnocení a vzájemné hodnocení).

Metodický komentář: výklad učitele

Pojetí formativního hodnocení

WILIAM, Dylan a Siobhán LEAHY. *Zavádění formativního hodnocení: praktické techniky pro základní a střední školy*. Třetí revidované vydání. Praha: Čtení pomáhá, 2020.

STARÝ, Karel, Veronika LAUFKOVÁ a kol. *Formativní hodnocení ve výuce*. Praha: Portál, 2016.

Metodický komentář: Doporučená literatura k tématu. Je vhodné studentům na ukázkou přinést výtisky těchto publikací. K tématu lze využít také nejnovější publikaci Responzivní výuka.

Pět klíčových strategií FH

D. Wiliam a S. Leahyová

- **Zhodnocení, kde se žáci v průběhu učebního procesu nacházejí,** jakými úskalími procházejí, jak látce rozumí.
- **Zpětná vazba.** Učitel podává žákům zpětnou vazbu, která je v procesu učení posouvá dále.
- **Jasně definovaná kritéria úspěchu** a ujištění se, že jim žáci rozumí.
- **Vzájemné hodnocení a podpora žáků v procesu učení.** Žáci spolupracují a vzájemně si pomáhají.
- **Vlastní hodnocení výkonu.** Žák hodnotí vlastní výkon, pracuje individuálně na svém zlepšení.

Metodický komentář: výklad učitele

Starý, Laufková a kol. (2016)

Metodický komentář: výklad učitele

Pro vizualizaci metod formativního hodnocení dle Starého, Laufkové a kol. lze využít tento obrázek (Laufková pro Franklin Covey, archiv autorky)

Kam směřuji?

Výchovně-vzdělávací cíle

Výchovně-vzdělávací cíle

Explicitní vyjádření cíle může pomoci při plánování výuky. Směřuje totiž o jeden krok dále, než je uvažování o učivu.

Učitel si tak nejen klade otázku, co se budou žáci učit, ale **co se mají naučit**.

Cíle tak mají potenciál posouvat učitele k hlubšímu přemýšlení o obsahu, rozsahu a uspořádání učiva.

***Metodický komentář:** výklad učitele; doporučujeme výklad prokládat ukázkami, které jsou blízké studentům - ze života, profese, jejich studijního programu...*

Výchovně-vzdělávací cíle

- Kvalitní učení: **žákovo pochopení toho, čemu se má naučit, kam výukové aktivity směřují, jak pozná, že konkrétní znalosti a dovednosti ovládá.**
- Žáci se s cíli vydávají na pomyslnou cestu vlastního učení a na jejím konci se vracejí zpět, aby si uvědomili, jaká v jejich vědomostech nastala změna.
- Se stanovováním výukových cílů esenciálně souvisí poskytování zpětné vazby. **Pokud žákům není jasné, kam směřují, jen těžko mohou pochopit informace o tom, jak se jim daří.**

***Metodický komentář:** výklad učitele; doporučujeme výklad prokládat ukázkami, které jsou blízké studentům - ze života, profese, ...*

- Nestačí však cíle pouze správně zvolit a sdělit je žákům, stejně důležitá se jeví **potřeba se k cílům průběžně vracet a zhodnocovat, zda se k cíli žáci blíží, a poskytovat jim odpovídající úkoly a zpětnou vazbu**, která ovlivní jejich celkový výkon.
- Ideální stav je, když **každý žák pracuje na úrovni svého osobního maxima** a přitom svoje učení zvládá, rozumí mu a prožívá svůj osobní úspěch, který vede k motivaci pro danou činnost.
- Pro učení je důležité, aby se z výukových cílů nakonec staly **žákovy osobní cíle**. Pokud se žák naučí sám stanovovat si cíle svého učení, přebírá tím zodpovědnost za své učení a vědomě se podílí na řízení svého učení.

***Metodický komentář:** výklad učitele; doporučujeme výklad prokládat ukázkami, které jsou blízké studentům - ze života, profese, ...*

Jak pracovat s cíli?

- Jako velmi efektivní technika pro porozumění cílům učení (ze strany žáků) se jeví: **žáci sami navrhují testové položky včetně správných odpovědí ve vztahu k tomu, co se učili.**
- Tato technika se ve studii (Wiliam, 2011, s. 68) se středoškoláky ukázala jako efektivnější, než když žáci psali cvičné testy zadané učitelem, než když se učili z učebnic nebo se připravovali na test samostudiem.

Metodický komentář: výklad učitele;
doporučujeme zeptat se studentů na to, co se jim osvědčilo - v roli žáka, studenta či učitele;
brainstorming dalších nápadů, osvědčených tipů
apod.

Jak dále „pracovat“ s cíli?

- Očekávané výstupy – cíle v sešitě – žáci se k nim vrací a vyhodnocují, zda cíle dosáhli.
- Týdenní plány, žákovské diáře
- Týdenní sebehodnocení
- Společné setkání učitele a žáka nad průběžnými výsledky

Metodický komentář: doplnění brainstormingu studentů

Objektivita hodnocení

USA: Strach a Elliott, in Guskey & Bailey (2001)

- Prokázána vysoká míra subjektivity při hodnocení žákovských prací:
- **SŠ, hodnocení slohové práce v AJ:** hodnocení stejné práce se lišilo od 64 do 98 bodů.
- Subjektivitu způsobily rozdílné priority učitelů – zatímco někteří se zaměřili na gramatiku a stylistiku, jiným šlo o komunikační záměr a celkové vyznění včetně originality.
- Kritika: hodnocení tvořivé práce žáka je vždy z podstaty věci subjektivní.

***Metodický komentář:** výklad učitele, který se týká spravedlnosti a objektivity hodnocení, na základě znalosti odkazované studie.*

- Hrabal a Pavelková (2010) upozornili na to, že učitelé všech předmětů posuzují **výkonnost ve shodě s tím, jak oceňují píli a nadání.**
- Učitelé měli tendenci přisuzovat pilným žákům vyšší úroveň nadání, než odpovídalo realitě, a naopak žákům s nižšími schopnostmi přisuzovali menší píli.

Metodický komentář: výklad učitele, který se týká spravedlnosti a objektivity hodnocení, na základě znalosti odkazované studie.

Nespravedlivost v hodnocení z pohledu žáků

souhrnně Laufková (2016)

- Netransparentní hodnocení
- Nedůslednost a nerovný přístup učitele ke kázeňským prohřeškům (v zapisování pozdních příchodů, nedůslednost týkající se zapomínání pomůcek, ...).
- Učitelé při hodnocení a známkování žákovských prací přihlížejí nejen k výkonu, ale také ke snaze, kterou podle nich žák musel při řešení úkolu či učení vynaložit.
- Do hodnocení dosaženého výkonu je zahrnuto i chování.

Závěr: Pokud učitelé používali principy formativního hodnocení, žáci považovali jejich přístup za spravedlivý.

***Metodický komentář:** výklad učitele, který se týká spravedlnosti a objektivity hodnocení, na základě znalosti odkazované studie.*

*„Řekni jim, co se naučí, nauč
je, co jsi jim slíbil, a vyzkoušej
je z toho, co jsi vyučoval.“*

Pasch (2005, s. 109)

Metodický komentář: diskuze se studenty nad tímto výrokem M. Pasche. Vycházíme z jejich zkušeností, doplňujeme erudovanými poznatky z obecné didaktiky a teorie školního hodnocení.

Kriteriální hodnocení

Máte jako studenti zkušenosti s kritérii hodnocení?
Používáte kritéria hodnocení ve výuce vy jakou
učitelé? Jakým způsobem?

***Metodický komentář:** diskuze se studenty,
zapisujeme na tabuli, k odpovědi studentů
se vracíme během dalšího výkladu.*

Kritéria hodnocení

Vycházejí z výchovně-vzdělávacích cílů a konkretizují je.

***Metodický komentář:** výklad učitele,
který se týká kritériálního hodnocení.*

Druhy kritérií

Checklist

Holistická kritéria

Analytická kritéria

Metodický komentář: výklad učitele k druhům hodnocení; podrobněji viz publikace *Formativní hodnocení ve výuce* či e-book: *Hodnocení pro učení*

Tvorba sad kritérií

(in Laufková, 2016)

- **Stanovit kritéria dříve, než začnou žáci pracovat**, aby věděli, co se od nich očekává;
- kritéria musí být zformulována **jazykem**, který je pro žáky **srozumitelný, blízký**;
- kritéria by žáci měli mít **vizuálně před sebou** – na nástěnce, tabuli, v sešitě, portfoliu –, aby se k nim mohli v procesu učení vracet;
- kritérií musí být **přiměřený počet** – více jak 12 kritérií nefunguje;
- **kritéria upravovat** podle dosažené míry rozvoje dané kompetence, dovednosti, znalosti.
- Učitel je tvoří sám či do jejich tvorby zapojuje žáky.

Metodický komentář: výklad učitele s oporou o tento slajd; sdílení zkušeností studentů, obohacení o další tipy a zkušenosti z výzkumů.

Další pohled na kritéria úspěchu

- MUP – mapy učebního pokroku (Scio)
- Čtenářské vývojové kontinuum (Pomáháme školám k úspěchu)

Metodický komentář: Studenti ve dvojicích (a následně čtveřicích) prostudují jak MUP, tak Čtenářské vývojové kontinuum. Následuje diskuze o silných i slabých stránkách obou významných produktů a jejich možném využití v prostředí běžné české základní školy

Kde se nacházím?

Hledání důkazů o učení
Zpracováno podle prezentací V. Laufkové

Metodický komentář: Seminář /na následujících slajdech/ je věnován technikám formativního hodnocení, které si studenti sami na sobě zkouší, reflektují jejich výhody i nevýhody, přemýšlí o jejich využití ve své vlastní výuce.

Jak zjišťujete, jestli žáci chápou to,
co probíráte?

Metodický komentář: Využití techniky think - share - pair a losovátek/špachtliček.

„Žádné ruce nahore.“

Strategie hlášení je neefektivní – odpovídá jen ten, kdo ví.

Učitelé mají tendenci vybírat ty, kteří odpoví správně, a učitel bude moci pokračovat, nebo ty, o kterých si učitel myslí, že nedávali pozor, a chce je „nachytat na švestkách“.

Metodický komentář: výklad učitele s oporou o předchozí brainstorming studentů.

Losovátka

- „Náhodný výběr“
- Spravedlivé (položit otázku a až potom vybrat žáka)
- Neustálá aktivizace žáků
- Tzv. neúčast nepovolena – tj. návrat k původnímu žákovi – Jaká odpověď se ti zdá nejlepší? / Zeptej se publika. / Přítel na telefonu.

Metodický komentář: Komentář učitele k využití metodě, reflektujeme i zážitek studentů, popisujeme výhody i nevýhody této techniky.

Techniky pro odpovídání všech žáků najednou

- Gesta
- Stíratelné tabulky
- Odpověďové karty

Metodický komentář: sdílíme se studenty využitelné techniky pro odpovídání všech žáků najednou, sdílíme své osvědčené techniky dle věkové kategorie žáků, předmětu a cílů hodiny.

Gesta a postoje

- Palec nahoru = ano, palec dolů = ne
- Počet prstů od nuly do pěti
- Hlavy a nosy
- Poklepání po ramenou

Metodický komentář: sdílíme příklady vybraných gest/postojů při využití techniky zjišťování aktuálního stavu porozumění žáků.

Příklad otázky

Je tato věta správně?

František navštívil ulici na příkopě v Praze.

Metodický komentář: Studentům položíme tuto otázku a necháme je na domluvený pokyn hlasovat palcem nahoru/dolu o správnosti odpovědi.

Příklad otázky

1. Urči podstatné jméno ve větě.

Běhání není sport pro každého.

[A] [B] [C] [D] [E]

2. Co není součástí eukaryotické buňky?

- A. mitochondrie
- B. Golgiho aparát
- C. vakuola
- D. cytogel

Metodický komentář: Studentům položíme tyto otázky a necháme je na domluvený pokyn hlasovat o odpovědi (máme předem připravené kartičky ABCDE) o správnosti odpovědi u otázky 1. U otázky 2 je necháme hlasovat s využitím hlasování na prstech jedné ruky (ideálně se zavřenýma očima).

3. Jana má za úkol zjistit pomocí experimentu, jak dlouho trvá, než se cukr rozpustí ve vodě. Co byste Janě poradili, kolik opakovaných měření je třeba provést?

A. Měla by provést pět měření.

B. Pokud je přesná, může měřit pouze jednou.

C. Měla by pokračovat v měření, dokud nebude vědět, jak moc se jednotlivá měření od sebe liší.

D. Měla by pokračovat v měření, dokud nedosáhne dvou nebo více stejných hodnot.

Metodický komentář: Studentům položíme tuto otázku a necháme je na domluvený pokyn hlasovat.

Metodický komentář:

Reflektujeme, jak se studenti při odpovídání cítili, co prožívali.

Přemýšlíme nad výhodami a riziky těchto technik.

Analyzujeme, co vše by měly pokrývat distraktory, aby fungovaly v naší výuce, jaké oblasti porozumění/neporozumění by měly pokrývat.

Studenti ve skupinách navrhuji, jak tyto techniky využít ve své vlastní výuce.

Aplikace pro odpovídání všech žáků najednou

- Kahoot
- Mentimeter
- Socrative
- Quizziz
- Quizlet
- Jamboard
- Nearpod
- Onenote
- Padlet
- Flippity
- Learning Apps
- Classtools

***Metodický komentář:** Nabízíme studentů další možné aplikace využitelné pro techniky odpovídání všech žáků najednou. Diskutujeme o jejich zkušenosti, výhodách a nevýhodách aplikací a jejich využití ve výuce.*

Semafor

NEROZUMÍM

*Potřebuji pomoc
od učitele.*

NEJSEM SI JISTÝ.

Potřebuji pomoc spolužáka.

ROZUMÍM.

*Mohu pomoc nabídnout.
Jsem hotov/a. Pracuji.*

Metodický komentář: Ukázka kartiček
techniky semaforu. Máme je pro studenty
připravené, aby si tuto techniku mohli
vyzkoušet a reflektovat zkušenost s ní.

Odpovídání všech najednou – reflexe

- Promýšlet otázky dopředu.
- Zejména otázky s výběrem odpovědí musí být formulovány tak, aby odpovědi pokryly různé možnosti nepochopení žáků.
- Čekat na odpověď žáka 3–10 s, aby měli dostatek času na promyšlení odpovědí.
- „Hlaste se jen tehdy, chcete-li položit otázku.“
- Vyvolávat dobrovolníky, ale až po náhodném výběru.
- Na výsledky je třeba reagovat – uzpůsobit jim další část hodiny / hodinu následující (můžeme výsledky využít ve fázi evokace a navázat na ně).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název projektu: **Podpora pregraduálního vzdělávání budoucích učitelů na UK**

Registrační číslo: **CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016093**

Školní hodnocení II

Poskytování zpětné vazby

Mgr. Kateřina Novotná, Ph.D.

Pedagogická fakulta UK

PROGRAM SETKÁNÍ

Zásady poskytování efektivní zpětné vazby

Sebehodnocení

Vrstevnické hodnocení

Zpětná vazba od žáků

Práce s chybou

Klíčová otázka

Jak vypadá efektivní zpětná vazba?

Metodický komentář: Klíčovou otázku klademe studentům ve fázi evokace, necháme je o ní diskutovat ve dvojici a následně sdílet v celé třídě. Odpovědi zapisujeme na tabuli. Ke klíčové otázce se vracíme ve fázi reflexe.

Předpoklady pro kvalitní hodnocení (podle prezentací K. Starého a V. Laufkové)

1. Dobré vztahy ve třídě (třídní klima)
2. Respektující komunikace (jak reagujeme)
3. Dobrá znalost aktuálního stavu porozumění žáka (na co reagujeme; k čemu se hodnocení vyjadřuje; jak je porozumění rozloženo ve třídě)

Komunikace

Metodický komentář: Komunikaci vnímáme klíčovou pro školní hodnocení. Následující slajdy v prezentaci mohou být vodítkem, jak téma zprostředkovat studentům. Vyučujícím doporučujeme vycházet z publikací: Škola bez poražených; Respektovat a být respektován; a publikace či články, které se věnují transakční analýze. Z monografií, které jsou dostupné v českém jazyce, je to například Transakční analýza; Já jsem OK, ty jsi OK; Jak si lidé hrají.

Respektující efektivní komunikace je základním předpokladem formativního hodnocení.

„Vztah mezi učitelem a žákem je významnější než to,
co učitel vyučuje, jak to vyučuje či koho vyučuje.“

Gordon (2015, s. 17)

Vztah mezi učitelem a žákem

Vztah mezi učitelem a (každým) žákem je **jedinečný** (nelze jej nahradit vztahem se třídou jako celkem).

VZTAH je dlouhodobá záležitost.

Budovat dobré vztahy se lze naučit, není to vrozená záležitost ani žádná magie.

Respekt jako základní nástroj pro budování vztahů (Kopřiva a kol., 2008)

***Metodický komentář:** interaktivní výklad učitele, který se vztahuje ke zkušenostem auditoria.*

Metodický komentář: Ukážeme studentům, co může probíhat v hlavě žáků, když jim oznámíme, že si neplánovaně napíšeme malý opakovací test. Necháme studenty domýšlet, co vše se může žákům odehrávat v hlavě, jaké mohou být jejich reakce. A diskutujeme o důvodech, proč tomu tak je. Vycházíme zejména z jejich psychologických poznatků.

„To sme
nebrali.“

„To je úplná
blbost.“

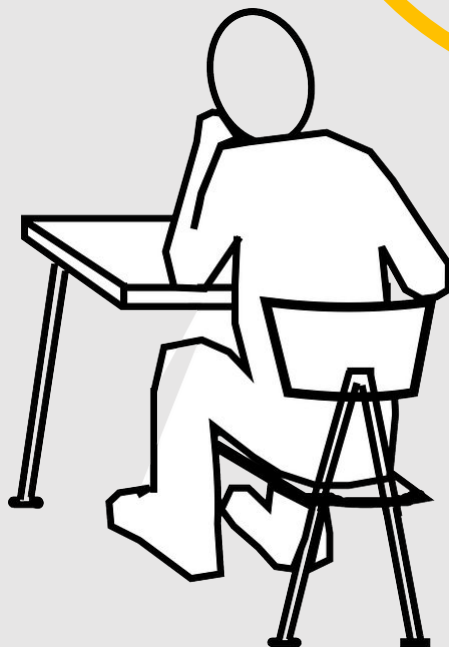
„To se nedá
stihnout.“

„Můžu jít
na záchod?“

„Se na to
vykašlu.“

**Problém: Žák neumí vyřešit
zadanou úlohu.**

Když se vyskytne problém v komunikaci

Klíčová otázka: Čí je to problém?

Situační ukotvení a identifikace (odhalení) skutečného problému ze skrytých sdělení a správného určení „vlastnictví, příslušnost“ problému neboli odpověď na otázku „čí je to problém“ nebo „kdo má problém“.

Čí je to problém?

Pokud se jedná o problém žáka, může mu učitel pomoci problém vyřešit.

Na to, zda a jaký má žák problém, usuzujeme podle jeho reakce:

Reakce může být nesrozumitelná, nejasná, může se jednat o projev emocí; doprovodné pocity žáka mohou pochopení problému znesnadnit.

Jak budete dobrý vztah s žáky?
Co nejprínosnějšího si odnášíte
k tématu komunikace pro Vaši praxi -
kde vidíme své silné a slabé stránky,
jaké doporučení si odnášíte sami pro
sebe?

***Metodický komentář:** Otázka na studenty, kdy mají možnost sdílet své zkušenosti (z doučování, letních kempů, z jejich zkušenosti z role vedoucího, učitele aj.). Reflektujeme jejich zkušenosti a konfrontujeme je s novými poznatky.*

Poskytování zpětné vazby

Vyberte formativní zpětnou vazbu:

A. Dobrá práce.

B. Jsi šikovný.

C. Úkol je potřeba předělat.

D. Graf je přehledný díky popiskům.

E. Jsem zvědavý, kdy se to doučíš.

Metodický komentář: Položíme studentům tuto otázku, necháme jim dostatek času na promyšlení odpovědi a necháme je hlasovat (se zavřenýma očima) na prstech jedné ruky. Výsledek vyhodnotíme, diskutujeme o jednotlivých distraktorech - proč se nejedná o formativní zpětnou vazbu.

Jak vypadá efektivní zpětná vazba?

- Posunuje žáka dál, vyvolá reakci u žáka, umožňuje dialog;
- odpovídá stanoveným cílům a kritériím;
- hodnotí, na čem jsme se s žáky dohodli;
- popisuje, co vidíme a slyšíme;
- popisuje také, co se zdařilo.

Metodický komentář: výklad učitele

Zpětná vazba by měla být:

- včasná;
- vhodně načasovaná;
- srozumitelná;
- konkrétní;
- cílená.

Metodický komentář:
interaktivní výklad učitele

4x NE

- Neporovnávat se spolužáky.
- Vyvarovat se slov nikdy, zase, pokaždé, ...
- Popisovat co vidíme či slyšíme, nevěštit, co tím žák myslel.
- Nepoužívat vágní formulace.

***Metodický komentář:** výklad učitele s četnými příklady, studenti na požádání doplňují další vhodné příklady.*

Pochvala – pozitivní hodnocení

To, co skutečně zvyšuje šanci na budoucí úspěch, je silné přesvědčení žáka, že může uspět, když se bude hodně snažit, když vyvine dostatečně vysoké úsilí.

Proto by povzbuzování učitele mělo směřovat hlavně na snahu a úsilí žáků.

Metodický komentář: výklad učitele, který se opírá o studie C. Dweckové /Nastavení mysli/

Dwecková (2017)

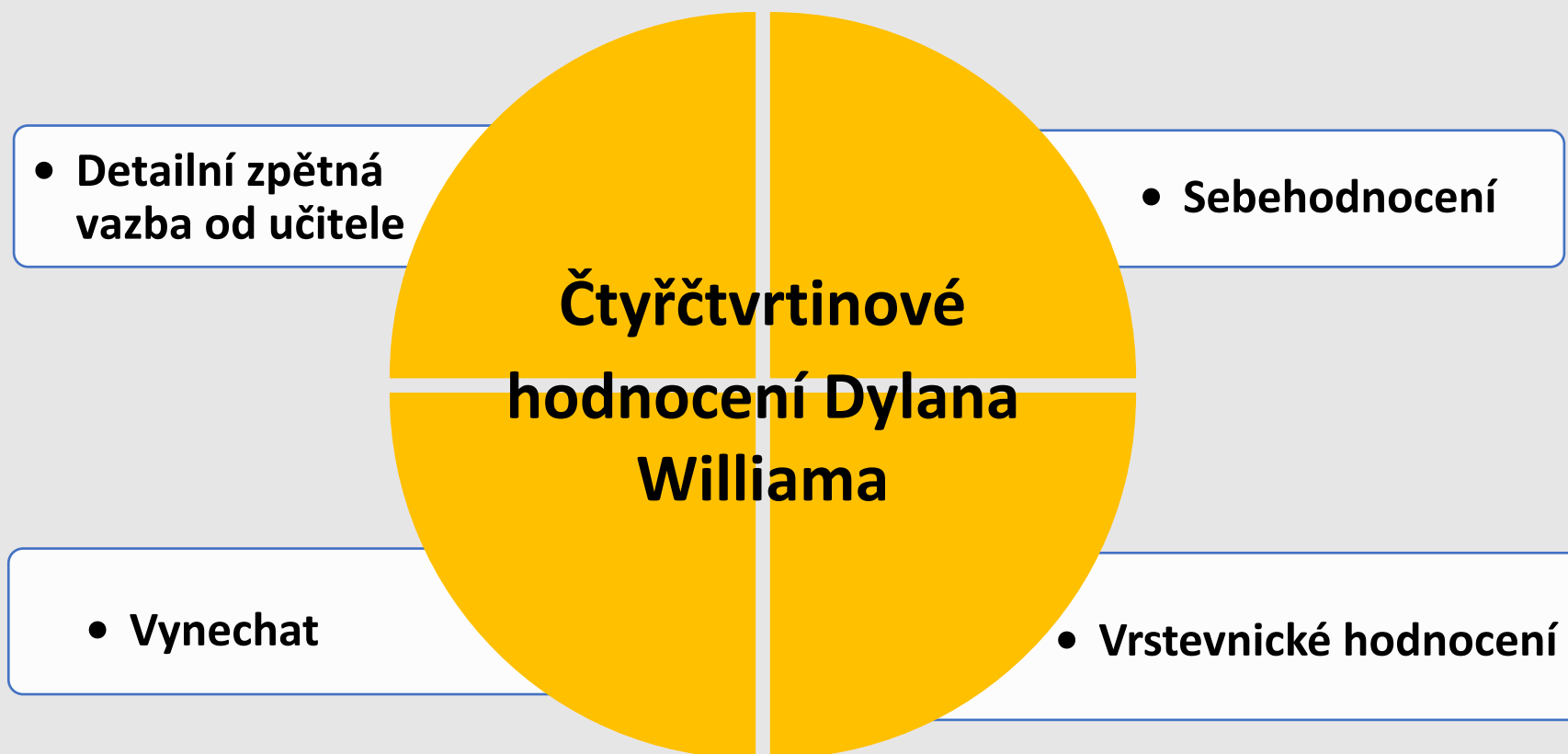
„Zatím ještě ne.“

Fixní nastavení mysli x růstové nastavení mysli

Metodický komentář: výklad učitele o rozdílech mezi fixním a růstovým nastavením mysli na základě monografie Nastavení mysli. V případě dostatečné časové dotace lze zhlédnout video: <https://www.youtube.com/watch?v=J-swZaKN2lc> a shrnout nejdůležitější poznatky.

Čtyřčtvrtinové hodnocení

Hendrick a Macpherson (2021)

Metodický komentář: interaktivní výklad učitele s komentáři a příklady

Hodnocení v rukou žáků

Sebehodnocení

Vrstevnické hodnocení

Zpětná vazba učiteli

Zpracováno podle prezentací V. Laufkové

1. Jaké jsou přínosy sebehodnocení a vrstevnického hodnocení?

2. Jak zapojujete žáky do hodnocení?

***Metodický komentář:** diskuze se studenty,
sdílení jejich zkušeností*

Sebehodnocení

Sebehodnocení ve formativním hodnocení

Dovednost, při níž sami žáci rozpoznají, zda dosáhli stanoveného cíle; uvedou, co jim k tomu pomohlo; reflektují kvalitu vlastní práce, identifikují své silné a slabé stránky; plánují, co udělat do příště (stanovují si reálné cíle a postupy do budoucna), a to vše za účelem zlepšení.

Metodický komentář:
výklad učitele

Jak práci
hodnotím?

Proč ji tak
hodnotím?

Co jsem udělal
pro to, abych
to zvládl?

JAKÉ OTÁZKY SI KLADEME PŘI SEBEHODNOCENÍ SVÉ PRÁCE?

Metodický komentář: výklad učitele o otázkách,
které si klademe při sebehodnocení své práce.

Kdy je žák schopný sebehodnocení?

Košťálová, Miková a Stang (2008) předpokládají, že žák je schopný sebehodnocení, pokud rozpozná ty složky vlastní práce, které dokazují, že dosáhl vytyčeného cíle;

- popíše a objasní, proč je považuje za zvládnuté;
- najde složky, jejichž zvládnutí musí ještě zlepšit;
- popíše a ujasní, v čem se liší od očekávaného výkonu;
- identifikuje, co přispělo k dosažení cílů nebo co mu bránilo v lepší práci;
- naplánuje si, co příště udělá jinak, aby se jeho práce zlepšila.

Jak rozvíjet sebehodnocení

1. Pohyby

2. Grafické
symboly

3. Hodnocení
na škále

4.
Nedokončené
věty

5. Otázky

Metodický komentář: výklad učitele o postupných
krocích zavádění technik sebehodnocení.

1. Pohyby (rozvoj sebehodnocení)

- Ukážou palcem nahoru, dolů, uprostřed.
- Zvednou ruku nahoru, nechají ji na lavici či někde uprostřed.
- Pracují s celým tělem (posadit se, stoupnout si apod.).
- Zaujmou pozici na linii mezi tabulí a zadní částí učebny,.

***Metodický komentář:** výklad učitele, který doplňuje konkrétními ukázkami, které si studenti sami na sobě vyzkouší*

2. Grafické (rozvoj sebehodnocení)

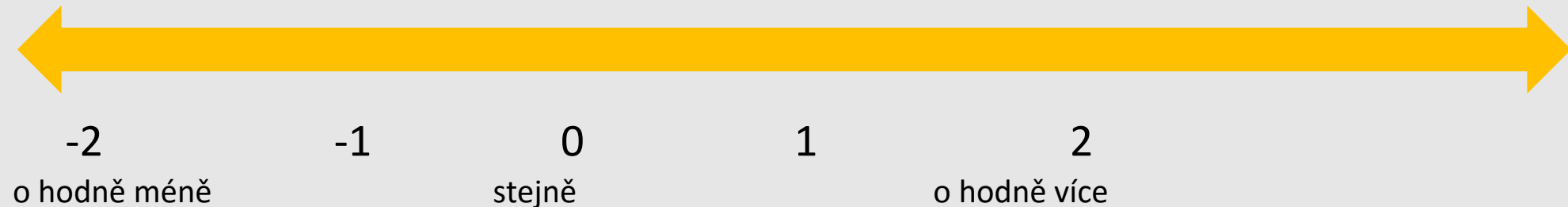
Kreslí si značky pod hotový úkol, postaví se k symbolu umístěnému ve třídě apod.

Metodický komentář: výklad učitele, který doplňuje konkrétními ukázkami, které si studenti sami na sobě vyzkouší

3. Hodnocení na škále (rozvoj sebehodnocení)

Zadání: Kolik úsilí jste věnoval/a testu?

Jak moc jste se snažil/a při řešení tohoto testu (ve srovnání s vynaloženou snahou při řešení maturitního didaktického testu)? Zakroužkujte jedno číslo.

Metodický komentář: výklad učitele, diskuze o podobě tohoto zadání, jeho silné i slabé stránky, s odkazem na teorii o high-stake testech a konceptu nastavení mysli C. Dweckové.

4. Nedokončené věty (rozvoj sebehodnocení)

- Nejlépe se mi podařilo...
- Nejvíce mě bavilo...
- Nejtěžší pro mě bylo...
- V budoucnu bych rád/a....

Metodický komentář: výklad učitele, který doplňuje konkrétními ukázkou z výuky (lze vztáhnout například k předchozímu tématu komunikace). Pedagog reflektuje výhodu nedokončených vět a jejich vliv na promyšlenější odpovědi žáků.

„PLUS – MINUS – ZAJÍMAVÉ“ (PMI)

Po dokončení práce žáci zapisují:

- 1 věc, která se jim na daném úkolu zdála snadná (+)
- 1 věc, která jim připadala obtížná (-)
- 1 věc, která pro ně byla zajímavá (interesting)

***Metodický komentář:** výklad učitele, techniku si studenti sami na sobě vyzkouší na konci hodiny - zde rozdáme barevné papírky a vysvětlíme si ji.*

5. Otázky (rozvoj sebehodnocení)

- Co se ti podařilo?
- V čem ses zlepšil/a?
- Kdo ti pomohl? Co ti pomohlo? Co se pokusíš zlepšit?
- Jakou pomoc budeš potřebovat?

Metodický komentář: výklad učitele, který doplňuje konkrétními ukázkami a zkušenostmi. Reflektujeme nevýhodu těchto otázek oproti nedokončeným větám.

Zpětná vazba od žáků

Propustka – exitka – reflexe na závěr hodiny

1 Důraz na to, co si žáci z hodiny odnáší...

Napište jednu věc, kterou jste se dnes naučili.

2 Důraz na proces učení...

Nerozuměl/a jsem...

3 Důraz na hodnocení výuky...

Líbilo se vám dnes pracovat v malých skupinách?

Zdroj: Milan Khas podle Fisher & Frey (2004), zde: <https://www.unasveskole.eu/2020/12/15/exitka-aneb-jak-jste-byli-pri-vyuce-uspesni/>

Metodický komentář: výklad učitele, který doplňuje konkrétními ukázkami ze své vlastní výuky - kdy a proč je využíváme, ve vztahu k cíli, který jsme si stanovili.

Propustky - další ukázky

Nejjasnější tvrzení, nejzastřenější tvrzení
(clearest point, muddiest point; 1 věc, která jim je zcela jasná; 1 věc, které stále nerozumí).

Takeaway: 1 myšlenka
(koncept, zkušenost), kterou si z hodiny odnáší.

Tweet ve 280 znacích: shrnutí hodiny

*Metodický komentář: výklad učitele,
sdílení dalších tipů mezi studenty*

Otázky na závěr hodiny

Je možné nechat žáky pokládat otázky za skupinu.

Pokud nikdo z žáků ve skupině nezná na otázku odpověď, není hloupé se zeptat před celou třídou nebo učitele.

Metodický komentář:
výklad učitele

Další zdroje k propustkám

- **Webinář Reflexe na závěr hodiny 6x jinak – Petra Vallin**

Facebook – učitelnice.cz

- **Jobí blog**

http://jobiblog.cz/reflektivni-minutovky_blog/

http://jobiblog.cz/wp-content/uploads/2020/12/Reflektivni_minutovky_JOB.pdf

<http://jobiblog.cz/reflektivni-karty/>

Zpětná vazba učiteli

Doplnit nějaký pracovní list, zkušební test, zkoumající, jestli si žáci už učivo osvojili, o následující otázky, která nám - učitelům - poskytnou zpětnou vazbu:

- Co ti z toho, co udělala paní učitelka, pomohlo dnešní látku pochopit?
- Co by ti pomohlo to pochopit lépe?

***Metodický komentář:** výklad učitele,
sdílení dalších tipů mezi studenty*

Zpětná vazba žáků učiteli: další tipy

- Která část tématu ti přišla nejzajímavější?
- Co ti přišlo nejméně zajímavé? Jak bych to mohl/a udělat více zajímavé pro další třídu?
- Co si pamatuješ nejlépe? Proč si to myslíš?
- Které aktivity/činnosti ti pomohly nejvíce se to naučit?
- Co ti přišlo nejobtížnější pochopit?
- Kdybys měl/a toto téma naučit někoho jiného, jak bys postupoval/a?

***Metodický komentář:** výklad učitele, sdílení dalších tipů mezi studenty.*

Vrstevnické hodnocení

Vrstevnické hodnocení – písemné

- **Bezpečnější:** písemná zpětná vazba – poskytuje více času na rozmyšlenou a je zpravidla neveřejná.
- Adresát si ji tak může přečíst v klidu – nikoli ve stresové situaci před celou třídou, může se k ní vrátit a poučit se z ní.
- Aby si žáci odnesli z hodnocení spolužáků potřebnou zpětnou vazbu, je vhodné nastavit **pravidla**, mezi něž musí patřit ohleduplnost, slušnost, uznání spolužáka, konstruktivní zpětná vazba.
- Zároveň by mělo platit, že žák se může hodnocení svého spolužáka **vzdát**, pokud nemá dostatek informací o jeho práci.

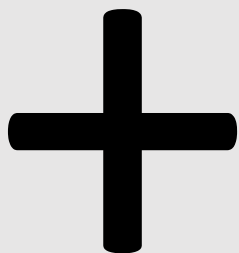
Metodický komentář: výklad učitele

Začínáme s vrstevnickým hodnocením

Vrstevnické hodnocení nacvičujeme na anonymních pracích. Lístečky se ZV se vyberou (jsou anonymní) a promítnou, probíhá celotřídní diskuze.

Tento postup zlepšuje komentáře – více se nad psaným zamýšlíme.
(I když nikdo neví, že se zrovna mluví o vašem komentáři, stejně se cítíte špatně, když ostatní říkají, že takový komentář je k ničemu.)

Metodický komentář: výklad učitele,
sdílení dalších tipů, ošetření anonymity.

Uznání

Plus: co se vydařilo,
co chceme pochválit.

Otázka/doporučení

Doporučení/návrh, co by bylo
možné vylepšit – nejlépe
formou otázky: Myslíš, že
žákům bylo srozumitelné ...?

Začínáme s vrstevnickým hodnocením

Žákům můžeme pomoci tzv. **startéry (úvodními formulacemi)**:

- Líbil se mi způsob, jak jsi ...
- Překvapilo mě, že ...
- Nerozuměl/a jsem ...
- Byl/a jsem trochu zmatená z ...
- Pomohlo by mi, kdyby ...
- Myslím si, že by bylo lepší, kdybys ...

***Metodický komentář:** výklad učitele; studenty necháme ve skupinách generovat další startéry. Vytvoříme si databanku vhodných startérů.*

Jaké vidíte přínosy a rizika vrstevnického hodnocení?

Metodický komentář: využití
techniky think - pair - share.

Pozitiva vrstevnického hodnocení

- Žáci mnohem lépe přijímají hodnocení od referenční vrstevnické skupiny spolužáků než od vyučujícího;
- zapojují se i žáci, kteří jsou za jiných okolností pasivní;
- zvyšuje množství získané zpětné vazby;
- je řečeno jejich jazykem;
- žáci se učí komunikovat se svými spolužáky.

Metodický komentář: výklad učitele s konkrétními ukázkami, nejlépe i s autentickými výroky žáků.

Limity vrstevnického hodnocení:

- Vyžaduje dobré klima;
- může být kontraproduktivní, pokud posiluje obavy žáků;
- někteří žáci pochybují o spravedlivosti hodnocení;
- žáci mohou považovat spolužáky za nekompetentní.

Metodický komentář: výklad
učitele, diskuze se studenty

Akční plán

Metodický komentář: Jako požadavek výstupu na další seminář je vytvoření akčního plánu zavádění metody formativního hodnocení - možnosti jeho podoby jsou na následujícím slajdu. Vyučující poskytne studentům na jejich akční plán zpětnou vazbu a nechá je jejich akční plán realizovat.

Váš „akční plán“ zavádění metody formativního hodnocení

- a. Metoda, kterou chystám vyzkoušet:
- b. Proč jsem se pro ni rozhodl/a:
- c. V jakém ročníku a předmětu/předmětech ji budu realizovat:
- d. Jakou techniku se chystám využít a proč:
- e. Jak poznám, že se mi daří metodu rozvíjet

Předpoklady pro úspěšné zavádění FH

Vnitřní přesvědčení o fungování FH

Respektující, efektivní komunikace

Jasný cíl

1 technika (postupné malé kroky)

Metodický komentář: výklad učitele

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název projektu: **Podpora pregraduálního vzdělávání budoucích učitelů na UK**
Registrační číslo: **CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016093**

Školní hodnocení III

Mgr. Kateřina Novotná, Ph.D.
Pedagogická fakulta UK

Reflexe výsledků akčního plánu

***Metodický komentář:** práce ve skupinách, reflexe výsledků akčního plánu, následně sdílení v celé třídě. K reflexi slouží otázky na následujícím slajdu.*

Reflexe metody a techniky FH, kterou jste zaváděli

- CO? Představení Vaší techniky FH.
- JAK a PROČ? Jak jste ji zaváděli a proč?
- REFLEXE: Vaše dojmy, zkušenosti, naplnění očekávání, návrhy na změnu, otázky.
- BUDOUCNOST: pokračování – zda, proč a jak navázat na tyto Vaše zkušenosti.

Návrat ke klíčové otázce:
**Jaký je vztah formativního hodnocení a školního
hodnocení a jaké jsou principy formativního hodnocení?**

***Metodický komentář:** Návrat ke klíčové otázce z prvního semináře. Obohacujeme
či zpřesňujeme naše původní formulace na základě absolvované výuky,
samostudia studentů a reflexe svých zkušeností ze zavádění jedné z technik
formativního hodnocení.*

Pětilístek

Téma

Jaké je? (2 přídavná jména)

Co dělá? (3 slovesa)

Věta vyjadřující něco podstatného (4 slova)

Synonymum

Metodický komentář: Využijeme metodu pětilístku ke shrnutí tématu formativního hodnocení. Studenti pracují samostatně - využijeme jej jako propustku na konci posledního semináře.

Seznam odkazované literatury

DWECK, Carol Susan, 2017. Nastavení mysli: nová psychologie úspěchu, aneb, naučte se využít svůj potenciál. Vydání druhé, aktualizované. Brno: Jan Melvil Publishing. ISBN 978-80-7555-032-3.

FISHER, Douglas B. a Nancy FREY, 2004. Improving Adolescent Literacy: Strategies at Work. New Jersey: Pearson Prentice Hall. ISBN 978-0131113480.

HATTIE, John, 2003. Formative and summative interpretations of assessment information. Auckland, New Zealand. University of Auckland.

HENDRICK, Carl a Robin MACPHERSON, 2021. Co funguje ve třídě?: most mezi výzkumem a praxí. Druhé, revidované vydání. Praha: Euromedia Group. ISBN 978-80-242-7476-8. Přeložila Pavla Le Roch.

HRABAL, Vladimír a Isabella PAVELKOVÁ, 2010. Jaký jsem učitel. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-755-8.

GORDON, Thomas, 2015. Škola bez poražených: praktická příručka efektivní komunikace mezi učitelem a žákem. Praha: Malvern. ISBN 978-80-7530-006-5. Přeložila Julie Žemlová.

GUSKEY, Thomas R. a Jane M. BAILEY, 2001. Developing grading and reporting systems for student learning. Thousand Oaks: Corwin, Press. ISBN 978-0803968547.

EARL, Lorna Maxine, 2003. Assessment as learning: using classroom assessment to maximize student learning. Thousand Oaks: Corwin, Press. ISBN 978-1452242972.

KOPŘIVA, Pavel a kol, 2008. Respektovat a být respektován. Třetí vydání. Kroměříž: Spirála. ISBN 978-80-904030-0-0. KOSÍKOVÁ, Věra, 2011.

Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2433-1.

Seznam odkazované literatury

KOŠŤÁLOVÁ, Hana, Šárka MIKOVÁ a Jiřina STANG, 2008. Školní hodnocení žáků a studentů se zaměřením na slovní hodnocení. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-314-7.

LAUFKOVÁ, Veronika, 2016. Formativní hodnocení. Praha. Disertační práce. PedF UK. Vedoucí práce PhDr. Karel Starý.

LOONEY, Janet, 2011. Integrating Formative and Summative Assessment: Progress Toward a Seamless System?. In: OECD Education Working Papers No. 58[online]. Paris: OECD Publishing [cit. 2022-11-27]. ISSN 19939019. Dostupné z: <https://doi.org/10.1787/5kghx3kbl734-en>

PASCH, Marvin, 2005. Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině. Praha: Portál. ISBN 80-7367-054-2. Přeložil Milan Koklinský. Přeložil Milan Koklinský.

SHAVELSON, Richard J., Donald B. YOUNG, Carlos C. AYALA, Paul R. BRANDON, Erin M. FURTAK, Maria A. RUIZ-PRIMO, Miki TOMITA a Yue YIN, 2008. On the impact of curriculum-embedded formative assessment on learning: A collaboration between curriculum and assessment developers. Applied Measurement In Education. 21(4), 295–314. Dostupné z: doi:10.1080/08957340802347647

SLAVÍK, Jan, 1999. Hodnocení v současné škole. Praha: Portál. ISBN 80-7178-262-9.

STARÝ, Karel a Veronika LAUFKOVÁ, 2016. Formativní hodnocení ve výuce. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1001-6.

WILIAM, Dylan, 2011. Embedded formative assessment. Bloomington: Solution Tree Press. ISBN 978-1934009307.

WILIAM, Dylan a Siobhán LEAHY, 2020. Zavádění formativního hodnocení: praktické techniky pro základní a střední školy. Třetí revidované vydání. Praha: Čtení pomáhá. ISBN 978-80-906082-8-3.

Odkazované webové stránky

Cesta k výjimečnosti – modul Zavádění formativního hodnocení ve škole: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=17185>

Job - spolek pro inovace.cz: <https://jobvzdelavani.cz/>

U nás ve škole: Milan Khas: <https://www.unasveskole.eu/2020/12/15/exitka-aneb-jak-jste-byli-pri-vyuce-uspesni/>